

Armsad Elektrikarjase lugejad,

esmaspäeval, 11. novembril oli mul meeldiv võimalus paljudega teist kohtuda minu raamatu "Lootusõpetuse lood" esitlustel Tallinnas ja Tartus. Tänan siinkohal südamest kõiki, kes kohale tulid, ja ka neid, kes oleksid tahtnud tulla, kuid ei saanud.

Suur tänu nende toredate ürituste korraldajatele Eesti Piibliseltsist ja Johannes Esto Ühingust - kõigile, kes tegelesid ettevalmistustega, suupistetega, ruumide kaunistamisega jne, mille tõttu olid esitlused väga hubased ja õnnestunud. Eraldi tahaksin veel tänada lautovirtuosi Robert Staaki ja pärimusmuusika ansamblit Triskele nende muusika eest.

Siinkohal lisan kirjastaja Urmas Tamme lahke loal tema enda tehtud fotoseeriad mõlemalt sündmuselt. Tallinna esitlus on piltidel 1-44, Tartu esitlus 45-90.
https://picasaweb.google.com/107938348345944163240/LootusopetuseLoodEsitlus?authkey=Gv1sRgCI_U0Ji9pMXeUw#

Kirja lõppu on lisatud ka minu ettekande tekst nendel esitlustel.

Tuletan siinkohal soovijatele meelde, et Peresaadios on iga kahe nädala tagant eetris minu tunniajane autorisaade (esmaspäeval kell 19, teisipäeval kell 13 ja neljapäeval kell 24). Saateid saab järelkuulata Pereraadio kodulehelt, esilehe parempoolselt tulpast tuleb valida saatesari "Elektrikarjane".

Veelkord kõiki tänades ja tervitades
isa Rein

Austatud külalised, armsad sõbrad,

Kui minu käest lapsena küsiti, kelleks ma tahan saada, siis ei vastanud ma sugugi, et tuletõrjajaks või rongijuhiks või kosmonaudiks. Kahjuks ei tahtnud ma lapsena saada ka preestriks, nagu paljud vagad vaimulikud seda on soovinud - seeläbi olen ma kardetavasti maha mänginud võimaluse kunagi pühakuks saada. Samas väike prohvetianne mul ehk siiski oli, sest kui minult küsiti, kelleks sa suureks kasvades saada tahad, siis teatasin ma alati pikemalt mõtlemata, et mina hakkan kirjanikuks...

Tegelikult asusin ma seda unistust juba üsna varakult ka täide viima: oma esimese raamatu kirjutasin ma juba esimeses klassis. Tegemist oli - nagu nüüd tagantjärele võiks uhkelt öelda - ajaloolise fantaasiaromaaniga, eepilise pealkirjaga "Türgi sõda", ja see rääkis sõjast, milles türklased olid head ja venelased pahad. Ühtki elusat türklast polnud ma siis oma silmaga näinud, küll aga palju vene poisse, kellega koolist koju tulles oli aina kaklemist, ja nii ma mõtlesingi, et küllap need türklased ikka head olid, kui nad juba kord venelaste vastu võitlesid. Minu harrastusteatrinäitlejast isa, kes pärines kuulsast Malmstenite näitlejatesuguvõsast, löbustas vahel meie külalisi selle surematu teose ilmeka ettekandmisega, jälgides täpselt autoriteksti, sealhulgas ka kirjavigu ja lapselikku poliitilist ebakorrektsust, nii et külalised naerust lämbusid. Siimaamani mäletan, kuidas isa, sügava emotsionaalse sisseelamisega türgi sõjapealiku Kiptemi rolli, hüüdis üle kujuteldava sõjavälja: "Hei, Vene Vaasja, kas tahad tunda homikust karastust!" (kirjapilt

muutmata). Väikesele lavapisikuga poisile oli muidugi igasugune tähelepanu hea tähelepanu, seda enam, et kultuuriinimestest sugulased oskasid lapsele ka tunnustust anda - ja nii olid nende naerupahvakud mulle ainult kinnituseks ning õhutasid veelgi soovi suureks saades omakirjutatud tekstidega inimesi lõbustada. Kahjuks läks see tähtteos hiljem kaduma, ja nii ei jäänudki mul muud üle kui hakata uusi lugusid kirjutama, küll mitte enam türklastest ja nende võidukatest sõjakäikudest.

Elu viis mind algselt seatud eesmärgist mõnevõrra eemale, kuid kirjutamine oli alati suur osa mu tegevusest. Minu vaimulikutöö algas just vahetult enne Eesti vabanemist okupatsiooni alt, ning oma esimese kümne preestriaasta jooksul Eestis töötades pidin olude sunnil avaldama palju artikleid, tegema raadiosaateid ja tõlketöid, andma arvukalt intervjuusid, pidama loenguid ning töötama õppejõuna. Katoliku kiriku häälekandja "Kiriku Elu" taasilmuma hakates olin üle viie aasta selle peatoimetaja, hiljem umbes aasta luterliku ajalehe "Eesti Kirik" kolumnist. Kõik see nõudis pidevat kirjutamisoskuse lihvimist.

Kui pidasin Eesti vabanemise ajal suurtele auditooriumidele loenguid kristluse põhialustest, või lihtsalt kirikus katekismusetunde, küsiti minult sageli, kas ja millal saaks minu mõtteid ka raamatuna lugeda. Raamatu väljaandmine oli mul kogu aeg ka kavas, kuid tolle ajastu juurde kuuluv palavikuline töörütmi ei jätnud mingit võimalust sellele aeganõudvale tööle keskenduda. Minu preestritöö katkemisega Eestis jäi ka see idee sinnapaika koos paljude teiste täitumata projektide ja unistustega. See raamat on ikka veel kirjutamisel ja ilmub kunagi hiljem.

Kuid ennäe! - ei läinud kaheksatteist aastatki minu Eestist lahkumisest, kui ühel päeval leidsin oma e-maili hulgast kirja Johannes Esto kirjastuse juhatajalt Urmas Tammelt, kes uuris võimalust anda välja minu iganädalase ringkirja ehk "Elektrikarjase" paremad lood eraldi raamatuna. Seega peaaegu 50 aastat pärast esimesi katsetusi kirjanduspõllul läheb lõpuks täide väikese poisi ennustus kirjanikuks saamisest, ehk näeb trükivalgust minu autoriraamat. Peale Urmas Tamme, kes oli selle idee algataja, pean tänama veel ka oma toimetajat proua Evi Laidot, kelle raudne professionaalsus ja sarkastiline huumor tegi koostöö väga huvitavaks ning pakkus harukordse võimaluse veelkord emakeeletunni koolipinki istuda; samuti tänan kunstnik Maarja Vannast elegantse ja leidliku kujunduse eest.

Kuid millest see täna esitletav raamat siis räägib? Muidugi on üsna raske kommenteerida juturaamatut, mis koosneb paljudest eraldiseisvatest lugudest. Nagu "Elektrikarjase" lugejad teavad, on nende taga iganädalased jutlused, mida mul on kombeks kirjutada enamasti lugude vormis. Siinkohal pean tähtsaks rõhutada, et "lootusõpetus", millest see raamat räägib, ei ole muidugi mitte minu õpetus, vaid see lootus pärineb Jumalalt, meie kõigi ühiselt Isalt. Mina olen kõigest üks selle pärimuse edasiandjatest, nii nagu see on minulegi edasi antud teiste poolt, katkematu inimketti pidi, mis ulatub välja Jeesuse endani, kes inimkonnale lootusesõnumi tõi. Juba eesti vanarahvas ütles, et üks iga linnuke laula nii, nagu talle nokk on antud, ja "Lootusõpetuse lood" on minu viis püüda seda igavest õpetust analüüsida ja jutuvestjana inimestele lähemale tuua minu kaasaegses maailmas.

Teiseks peatuksin lähemalt raamatu pealkirjas sisalduval sõnamängul, sest selle kohta on minult palju küsitud. Tahaksin selgitada, miks pean nii tähtsaks rõhutada just lootust.

Pealkirjas "Lootusõpetuse lood" sisaldub kaks viidet, esiteks "loodusõpetusele" ja teiseks "usuõpetusele", mis viitavad lootusele kui ühenduslülile olemasoleva maailma ja meie eksistentsiaalsete igatsuste vahel. Loodusõpetuse peamiseks uurimisobjektiks on

füüsilised ja bioloogilised protsessid, usuõpetuse eesmärgiks aga metafüüsilise reaalsuse modelleerimine. Mõlemad õpetused on inimeseksolemise seisukohast tähtsad, ning seda enam tuleks tähele panna mõningaid olulisi seoseid.

Kui kristlik usuõpetus käsitleb Jumalat Kolmainsusena: Isa, Poja ja Püha Vaimuna, siis loodusõpetus küsib otsekohe: aga kuhu jäävad ema ja tütar? Olen oma preestriaastate jooksul inimestega rääkides pannud tähele, et see, kuidas ja millisena keegi Jumalat eelkõige tunnetab, on erinev. Paljude inimeste tunnetuses Jumalast on esiplaanil isakuju, tema karmikäeline, loodusjõudude väeramatuslega samastuv tahtekontseptsioon, Jumal kui korra ja õigluse kehastus, kindel kalju siin tormises elumeres, isa, kelle ette võime tulla oma muredega. Teiste jaoks on oluline Poeg, Jumala Poja eeskuju, Jeesus kui meie vend, kes meie keskel inimesena elas, kellega tema kaasaegsed said rääkida, teda käega katsuda, temalt õpetusi ja nõuandeid kuulda ning abi saada. Kolmas isik ehk Püha Vaim tähendab küll Jumala alatist ligiolu, nii et tema eest pole võimalik midagi varjata, kelle kaudu nii Isa kui Poeg tegutsevad, kuid iseseisva Isikuna jääb ta üsna abstraktseks; siiski on palju inimesi, kes tajuvad Jumalat eelkõige just kõiges selles, mida nad enda ümber näevad, kõige loodu ilus, ja selles, kuidas asjad omavahel on seotud.

Jumalaema Maarjat pole Jumala tasandile tõstetud, kuigi naise roll lunastusloos on kahtlemata väga tähtis. Ometi paljude inimeste jaoks avaldub mingi tahk Jumala olemusest ka emana, kelle kaitse ja varju alla igatsetakse; paraku liigagi paljud üritavad põgeneda selle kaitsva põlle alla ka siis, kui ootus olla koheldud üleannetu lapsena on täiesti õigustamatu ning tõelise kahetsuse asemel püütakse vaid ema haledal südamel mängida.

Samasugune struktuur vaatab meile vastu ka jumalikest voorustest. Kui me räägime usust, lootusest ja armastusest, siis tekib küsimus, kuhu jääb teadmine? Meie elus on ilmselt palju kogemusi, mille reaalsuses pole mõtet kahelda, kuid päris lõplikult teab kõike ainult Jumal. Suur osa meie teadmistest on usk, või siis ainult lootus...

Jumalike vooruste - usu, lootuse ja armastuse - puhul on tavaliselt igal inimesel üks aspekt, mis talle neist kolmest tundub kõige hingelähedasem. On palju inimesi, või isegi terveid usuvoole, kelle puhul esiplaanil on justnimelt inimese suur usk, tahtejõud ja tugevus usus. Omamoodi on see imetusväärne, kuid teisalt viib mõtted teistele elualadele nagu sport või äritegevus, kus samuti on oluline tugev usk oma eesmärgi. Minul endal on sellisest kõhklematust usust ainult üks isiklik kogemus - see oli alles mõned nädalad tagasi, kui ma tõepoolest ütlesin ühele mäele, et võtku kätte ja mingu merre, ja mägi tõusiski suure mürinaga üles ning langes alla, jättes järele lameda maa - aga mis edasi sai, kuidas sellise võimsa usuga edasi elada, seda ma kahjuks teada ei saanud, sest ma ärkasin enne unest üles...

Palju on neidki, kellele on kõige lähedasem just armastuse voorus. Need on inimesed, kes teevad oma vaikset head ka siis, kui keegi neid selle eest ei kiida, kui hea tegemine on seotud ajakulu ja vaevanägemisega - inimesed, kes aitavad teisi enda ümber, söödavad ja kasivad joodikutest naabrite lapsi, aitavad üksikuid vanainimesi, hoolitsevad haigete eest, kaitsevad kaitsetuid, naeratavad julgustavalt kurbadele, haaravad kinni väikestest võimalustest juhuslikke heategusid teha. Selliseid inimesi on palju ka mitteusklike seas, ja paljudel neist on seeläbi võibolla tugevam side kõiksuse ja Loojaga kui mõnelgi vaid nime poolest kristlasel. Kahjuks on siingi olemas omad varjuküljed, sest hea inimese pehmet südant on paadunud ärakasutajatel üsna lihtne kuritarvitada.

Nii jõuame tänase teema juurde, kolmanda jumaliku vooruse ehk lootuse juurde. Lootusest justkui häbenetakse religiooniga seoses rääkida, sest kes ei teaks väljendit "lootus on lollide lohutus". Usk ja armastus on austusväärsed omadused, kuid lootus on nende vahel nagu väeti vaeslaps oma katkistes riietes, keda püütakse selja taha ära peita. Lootust loetakse vahel isegi usklike hulgas nõrkade pärusmaaks, või siis nende

omaks, kellele pole midagi muud jäänud... Aga justnimelt! Mitte ilmaasjata ei öelda: "Lootus sureb viimasena". Võibolla kirjeldab just lootmine isiksuse kõige tähtsamat motiivi kõigi vastuolude kiuste ikka edasi pürgida. Maailmas, mille lõplikkus meile üha selgemaks saab, mille mõte on meile üsna häguseks muutunud, on lootus sageli ainus, mis kannab. On hea tunne olla vägev oma usus või tugev oma armastuses, kuid igaühe elus võib tulla olukordi, kus tema kindel usk on läbi kukkunud ja võime armastada on otsa saanud. Isegi nendel meeleheite hetkedel, kui me mõistame, et suur osa elust on kooliraha maksmine kõigi heas usus või haledast südamest tehtud rumalate tegude eest, jääb alati püsima lootus, et sellel kõigil oli siiski mõte, ning see annab jõudu minna edasi ja proovida uuesti. Lootus sureb viimasena...

Kui loodusteaduslik teadmine ja usuõpetuslik usk sõltuvad informatsioonist, siis lootus toitub igatsusest ja alternatiivitusest. Kui meil pole hästi läinud, kui kõik meie seatud eesmärgid on jäänud saavutamata või kaotanud mõtte, siis seesmine igatsus lahenduse, parema tuleviku ja elu jätkumise järele igavikus ei lase lootusel kustuda.

See oleks lühike kokkuvõte minu raamatu teoreetiliselt tagapõhjast, kuid esiplaanil on selles siiski elu ise, tõestisündinud või muidu elulised lood, millest teooria saab piltide kujul liha luude peale.

Lõpuks tahaksin tänada kõiki kenasid inimesi, keda mul on täna au siin kohata. Loodan, et selle raamatu lugemine pakub midagi nii teie mõistusele kui hingele, ja kui mõne lehekülje lugemist saadavad ka naerupahvakud, siis on ühe väikese poisi lootus lõpuks ometi täide läinud.

Täna tähelepanu eest.